

A VARSÓI SZERZŐDÉS TAGÁLLAMAI POLITIKAI TANÁCSKOZÓ TESTÜLETE
ÉRTEKEZLETÉNEK

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E

VARSÓ

1974. április 18.

T. ZSIVKOV /Bolgár Népköztársaság/

Tisztelt Elvtársak!

Szeretnék én is csatlakozni a Politikai Tanácskozó Testület jelen ülésének összehívására történt kezdeményezéssel kapcsolatban kifejtett elégedettséghez és szeretnék szívből köszönetet mondani a lengyel elvtársaknak találkozóink jó megszervezéséért, a baráti figyelmességért és meleg vendégszeretetért.

A bolgár delegáció nevében megköszönöm a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága Főtitkárának, Leonyid Iljics Brezsnyev elvtársnak a mélyenszántó és részletes felszólalását és kifejezésre akarom juttatni, hogy teljes mértékben egyetértünk az abban foglalt értékelésekkel, következtetésekkel és javaslatokkal.

Mindaz, amit az utóbbi évek alatt a béke és a szocializmus megerősítésének útján elértünk, a legközvetlenebb formában kapcsolatban van az SZKP Központi Bizottságának és a szovjet kormánynak következetes és dinamikus nemzetközi tevékenységével, a Szovjetunió nagyméretű külpolitikai kezdeményezéseivel és akcióival, amelyek előre meghatározták a nemzetközi kapcsolatokon belüli fordulatot.

Az igazság kedvéért itt is hangsúlyozni kell azt a hatalmas szolgálatot és személyes hozzájárulást, amelyet Brezsnyev elvtárs tett az SZKP XXIV. Kongresszusa által elfogadott Békeprogram megvalósítása terén. Az osztály szempontjából történő hozzáállás az elemzésben, az előrejelzés a prognózisban, realizmus, rugalmasság és a személyes vonzerő - ime ez az a néhány vonás, amelyek megerősítik Brezsnyev elvtársat, mint korunk egyik legnagyobb politikai személyiségét, mint a vezetők lenini iskolájának méltó képviselőjét.

Elvtársak!

Ugy vélem, hogy felszólalásomban nem szükséges a kérdések széles körével foglalkoznom. Ezek közül csak néhány kérdéssel kapcsolatban szeretném kifejezni álláspontunkat.

Mint már az előttem felszólaló elvtársak megállapították, a nemzetközi feszültség enyhülésének, a béke és szocializmus pozíciói erősödésének folyamata - a meglévő nehézségek ellenére - tovább fejlődik. A tapasztalat vitathatatlanul azt mutatja, hogy a Varsói Szerződés országainak összeforrottsága és akcióegysége döntő tényezője a béke és biztonság megszilárdításának az egész világon. Ez létrehozta a legkedvezőbb külső feltételeket a szocializmus és a kommunizmus építéséhez, erősíti a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom pozícióit és újabb lökést ad a nemzetközi forradalmi folyamatnak. Ilymódon - véleményünk szerint - létrejönnek az előfeltételek arra, hogy a feszültség enyhülésének folyamata megváltoztathatlanná váljék és megérnek a feltételek a béke és szocializmus újabb és még nagyobb sikerei számára.

Magától értetődik, hogy a nemzetközi feszültség enyhülése nem könnyű és egyenes vonalú folyamat. Az, éles osztályharc körülményei között valósul meg. Az imperializmus egyáltalán nem változtatott agresszív lényegén. Hatalmas és befolyásos erők állnak ellen a világban végbemenő pozitív változásoknak. Az a törekvés, hogy megzavarják a béke és a biztonság megszilárdítását, valamint a dühödt antikommunizmus és szovjetellenesség a monopolista burzsoázia legreakciósabb köreit egyesíti, a revansizista erőket, a nemzetközi cionizmust stb. Ezért kell továbbra is ébereknünk lennünk és készeknek arra, hogy határozottan visszaverjük az agresszív imperialista erőknek a nemzetközi atmoszféra enyhülése folyamatának megállítására vagy lelassítására irányuló kísérleteit és ezért kell tökéletesíteniünk és erősíteniünk védelmi szövetségünket.

Természetesen anélkül, hogy egy pillanatra is lebecsülnénk az imperializmus erejét és lehetőségeit, közös külpolitikánk kialakítása és megvalósítása során a jövőben is figyelembe kell vennünk általános válságának további elmélyülését. A kapitalista országokon belüli éles társadalmi konfliktusok, valamint a fő imperialista államok közötti növekvő politikai és gazdasági ellentétek, az energiaválság, a kapitalizmus valutáris rendszerének megrázkódtatásai gyengítik és szétválasszák ellenfeleinket és ezt nekünk hozzáértéssel ki kell használnunk.

Mint Brezsnyev elvtárs meggyőzően hangsúlyozta, a belső nehézségek és ellentétek arra késztetik a burzsoázia realisztikus beállítottságu köreit és vezetőit az Ame-

rikai Egyesült Államokban, a Német Szövetségi Köztársaságban, Franciaországban és más országokban, hogy józanul értékeljék a jelenlegi nemzetközi helyzetet és keressék a velünk való kölcsönösen előnyös együttműködés útját. Mint eddig is, nekünk célirányosan és rugalmasan elő kell segítenünk a nemzetközi kapcsolatok e pozitív folyamatainak fejlődését és megerősödését.

Közös külpolitikai akcióink eredményeként a Politikai Tanácskozó Testület 1972 januárjában közzétett Nyilatkozatában elénk állított feladatokat alapvető vonásaiban teljesítettük.

Teljes mértékben osztjuk a Szovjetunió álláspontját a jelenlegi genfi tárgyalások menetét illetően.

Ugy gondolom, hogy még aktívabban és összehangoltabban tudunk cselekedni Genfben a szükséges rugalmassággal és konstruktív hozzáállással, kitartva közös elvi álláspontunk mellett azzal, hogy biztosítsuk olyan dokumentumok elfogadását, amelyekben kifejezésre jutnának alapvető érdekeink. Folytatni kell a kitartó harcot az értekezlet harmadik szakaszának, a legmagasabb politikai színvonalon történő megtartásáért. Természetesen várható, hogy a nyugati országok egyes vezetői nem fognak részt venni az értekezlet záró szakaszában. Ugy vélem azonban, hogy ilyen helyzet esetén meg kellene gondolnunk, hogy nem lenne-e célszerű, hogy mi - ennek ellenére - részt vegyünk azon a legmagasabb szinten.

Nyugat reakciós erőinek ellensúlyozása céljából nekünk még aktívabban kell dolgoznunk az európai országok nyilvánossága körében, hogy megnyerjük annak még nagyobb támogatását a béke, a biztonság és az együttműködés számára.

Ugy véljük, hogy alapvető kötelességünk a Bécsben folytatott tárgyalásokon, hogy összehangoltan, egységesen és céltudatosan vegyünk részt azokon. Semmiképpen sem szabad eltávolodni a közös összehangolt állásponttól, mivel mindennemű elhajlás attól károkat okoz az egyes országok létérdekeinek és ezzel az egész szocialista közösségnek.

Elvtársak!

Az európai helyzet javulása szoros összefüggésben van a világ más körezetein belüli körülményekkel. Meg vagyunk győződve arról, hogy az európai értekezlet példaként szolgál ahhoz, hogy más kontinenseken is megkeressék a béke és a biztonság megszilárdításának útját. Ilyen értelemben a Szovjetunió elképzelése az ázsiai kollektív biztonságról - amelyet mi melegen támogatunk - rendkívül aktuális és fontos.

Külön figyelmet érdemel Délkelet-Ázsia térsége és többek között a vietnami helyzet. Mi támogatjuk azt az álláspontot, hogy folytatnunk kell közös erőfeszítéseinket annak érdekében, hogy Egyiptomot megtartsuk az antiimperialista pozíciókon.

Semmi kétség sem fér ahhoz, hogy a közel-keleti probléma megoldása lehetetlen a Szovjetunió közvetlen részvétele nélkül. Ezért nekünk még aktívabban kell támogatnunk azokat a kormányokat és mindazon erőket e térségben, amelyek a Szovjetunióval való egyeztetett fellépésért, a genfi értekezlet keretein belüli megoldás lehetőségének feltárásáért lépnek fel.

Mindössze néhány napja tértem vissza az Iraki Köztársaságba tett látogatásomról. Al-Bakrral és más iraki vezetőkkel folytatott tárgyalásaim teljes mértékben alátámasztják azokat az értékeléseket és következtetéseket, amelyeket a szovjet vezetés erről az országról és az egész arab térségről adott.

Egyetértek azokkal az elvtársakkal, akik megállapították, hogy erőfeszítéseink az úgynevezett "harmadik világ" országaiban nem eléggé összehangoltak, célirányosak és koncentráltak. Itt elvtársak egy rendkívül fontos ügyről van szó: az antiimperialista potenciál, a nemzetközi forradalmi folyamat egyik legfontosabb csapata - a nemzeti felszabadító mozgalom megsokszorozásáról és megerősítéséről. Ez megfelel a mi közös, elsődleges érdekeinknek.

Folytatnunk kell a chilei események józan elemzését, teljes mértékben le kell vonnunk a tanulságokat és gyakorlati következtetéseket kell csinálni a chilei népkatonai-fasiszta puccs utáni tragédiájából.

Összehangolt politikánk a világ minden térségében összeütközésbe kerül a maoista vezetés ellenséges anti-szocialista és szovjetellenes vonalával. Nem szűnnek azon kísérletek, amelyek arra irányulnak, hogy szakadást okozzanak a szocialista országokon a nemzetközi kommunista és munkás-mozgalmon, valamint a nemzeti felszabadító harcon belül.

Kína külpolitikája a békés egymás mellett élés elvének további igazolására a termonukleáris világháború megakadályozására, a béke és biztonság egész világon való megszilárdítására irányuló vonallal szemben lép fel.

Ezért pártunk úgy véli, hogy határozottan fel kell lépni és le kell lepleznünk a maoista vezetés kalandor és hegemonista politikáját.

Elvtársak!

Szeretnék röviden foglalkozni a nemzetközi kommunista mozgalom néhány aktuális problémájával kapcsolatos álláspontunkkal.

Most új, kedvezőbb perspektívák nyílnak az osztályharcok kibontakoztatása számára és arra, hogy a forradalmi erők új pozíciókat harcoljanak ki a munkásosztály érdekében, a nemzeti függetlenségért és szocializmusért vívott harcban.

Az új körülmények között rendkívüli aktualitást nyernek az osztályharc stratégiájának és taktikájának kérdései, még jobban megnövekszik a szubjektív tényező szerepe és a kommunista pártoknak a munkásosztály harca aktivizálására és valamennyi dolgozó egyesítésére irányuló helyes marxista-leninista politikájának jelentősége. A kommunista mozgalom legjellemzőbb vonása most a felfelé ívelő vonalba történő fejlődés, az alapvető tendencia - az egységre és tömörülésre való törekvés - kibővülése és elmélyülése.

Támogatjuk azt a véleményt, hogy meg kell kezdeni az európai kommunista és munkáspártok értekezletének közeljövőben történő összehívására irányuló gyakorlati munkát.

Ezzel egyidejűleg nem szabad gyengíteni a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának megszervezésére irányuló erőfeszítéseket, amely tanácskozás felvetné az egység kérdését az új követelmények és feladatok szintjén.

De annak érdekében, hogy eredményeket érjünk el, mi mint realisták, kötelesek vagyunk jól figyelembe venni a mozgalmunkon belüli negatív tendenciákat is. Nem szabad megszüntetni a harcot ezek hordozói ellen, akik tevékenységükkel zavart és nehézségeket keltenek.

Pártunk a jövőben is harcolni fog a nemzetközi kommunista mozgalmon belüli nehézségek felszámolásáért, vissza fogja verni az opportunizmus minden megnyilvánulását, aktívan részt fog venni az európai és nemzetközi tanácskozás összehívásának előkészítésében.

Elvtársak!

Hogy még egyszer ne kelljen szót kérnem, szeretném kifejtteni véleményünket a második napirendi ponttal kapcsolatban.

A szocialista országoknak a nemzetközi feszültség enyhítéséért és e folyamat visszafordíthatatlan jellegéért vívott közös harcában rendkívül fontos szerepet játszik és a jövőben is játszani fog a Varsói Szerződés Szervezete.

Elsődleges kötelességünk, hogy állandó gondot fordítsunk a Varsói Szerződés, mint politikai és védelmi szövetség megerősítésére, tökéletesítsük annak mechanizmusát, hogy szilárd és biztos pajzs legyen az imperialista erőknek a szocializmus vívmányai ellen irányuló bármilyen esetleges merényletével szemben.

Mi korábban is hangsúlyoztuk, hogy a Varsói Szerződés keretei között olyan intézkedéseket kell eszközölni, amelyek közös külpolitikai tevékenységünk maximális hatékonyságának elérésére a felmerülő nemzetközi problémák rendszeresebb és szisztematikusabb megvitatására, a béke és a nemzetközi biztonság Európában és az egész világon történő megszilárdítását célzó célirányos gyakorlati lépések meghatározására.

Mielőtt befejezem felszólalásomat, biztosítani szeretném Önöket arról, hogy örömmel fogadjuk ez év júniusában Szófiában azokat a delegációkat, amelyek részt fognak venni a Kölcsonös Gazdasági Segítség Tanácsa 28. jubileumi ülészakájának munkájában. Meg vagyunk győződve arról, hogy ez az ülészak fontos határozatokat fog hozni gazdasági téren sokoldalú együttműködésünk további fejlesztésére.

Támogatjuk azt a javaslatot, hogy meg kell bizni a minisztertanácsok elnökeit azzal, hogy határozzák meg ezen ülészakon azokat a kérdéseket, amelyeket nekünk, a pártok vezetőinek kell a közeljövőben megvitatni és eldönteni.

Delegációnk jóváhagyja a jelen találkozó dokumentumainak beterjesztett tervezeteit. Befejezésül azon meggyőződésünknek szeretnék kifejezést adni, hogy a jelenlegi értekezlet eredményei, mint további összehangolt tevékenységünk is fontos hozzájárulás az új még nagyobb sikerek eléréséhez a béke és biztonság egész világon való megerősítéséhez, a szocializmus és kommunizmus ügyéhez.

Köszönöm figyelmüket.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

ELNÖK: A Román Kommunista Párt vezetője NICOLAE CEAUSESCU elvtárs kért szót.

N. CEAUSESCU /Román Szocialista Köztársaság/

Tisztelt elvtársak, azzal szeretném kezdeni, hogy átadjam a tanácskozás valamennyi résztvevőjének a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának kommunista üdvözlését.

Pártunk rendkívüli figyelmet szentel a Varsói Szerződés tagállamai jelenlegi találkozójának. E találkozó jelentősége abban van, hogy meg kell vizsgálnunk pártjaink és népeink között a béke megszilárdítása és a nemzetközi együttműködés erősítése céljából folytatott külpolitikai együttműködés fejlesztésének alapvető kérdéseit. E találkozó jelentősége fokozódik azáltal, hogy az 1972. telén tartott legutóbbi találkozóink ideje óta a nemzetközi életben nagyfontosságú események zajlottak le, hatalmas változások történtek az erőviszonyokban a nemzetközi porondon. Ez alatt az idő alatt pártjaink és államaink képviselői és vezetői között különböző szinteken, ezen belül a legfelső szinten is, találkozók zajlottak le. De ezek a találkozók - véleményünk szerint - nem helyettesíthetik az alapvető szervezeti konzultációkat, mint ahogy ezt maga a Varsói Szerződés is előírja. Ezután röviden kifejtem a Román Kommunista Párt elképzeléseit és értékeléseit találkozóink napirendi kérdéseit illetően, valamint a jelenkori nemzetközi élet néhány leglényegesebb kérdésének tárgyában. A nemzetközi események elemzésénél pártunk a X. Kongresszus és a Párt Nemzeti Konferenciájának határozataiból indult ki, amelyek a Román Kommunista Párt, a Román Szocialista Köztársaság egész nemzetközi tevékenységének alapját képezik.

Hangsúlyozni szeretném, hogy az események teljes mértékben alátámasztották a X. Kongresszus és Nemzeti Konferenciánk értékelésének helyességét. Ezen irányelveknek Pártunk Központi Bizottsága és a Román Szocialista Köztársaság Kormánya által történő feltétlen végrehajtása országunk és a szocialista államok közötti együttműködés fokozásához, valamint azon országokkal való együttműködés fokozásához vezetett, amelyek a független fejlődés útjára léptek, ezen irányelvek végrehajtása aktívan elősegítette a nemzetközi feszültség enyhítésére irányuló új irányvonal és békepolitika megvalósítását. Megelégedésemel szeretném kifejezni azzal a fontos hozzájárulással kapcsolatban, amelyet ezen új politika megvalósításáért a Szovjetunió Kommunista Pártja a szovjet kormány és személyesen Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs az SZKP KB. főtitkára tett. Ezzel a Szovjetunió pártja és kormánya az SZKP XXIV. Kongresszusa által felvázolt politikát valósítja meg. Mi nagyra értékeljük a többi szocialista ország pártjának és kormányának hozzájárulását is.

A nemzetközi események marxista-leninista elemzése világosan mutatja, hogy a világban hatalmas forradalmi változások mennek végbe, amelyek lényegbevágóan megváltoztatják az erőviszonyokat a nemzetközi porondon, az antiimperialista haladó erők javára. Ezeket a változásokat az jellemzi, hogy egyre több állam és nép azon kívánsága fokozódik, hogy saját nemzeti gazdagságának gazdájává válják és a független nemzeti fejlődés útjára lépjen, jellemzi továbbá a széles dolgozó tömegeknek harca saját jogaikért, valamint a "hidegháború" régi politikájáról az együttműködés, a béke és a nemzetközi feszültség enyhülésének új politikájára való áttérés.

Korunkban végbemenő hatalmas változások alapját a szocialista országoknak a gazdasági és társadalmi fejlődés terén, az új szocialista társadalom létrehozása terén elért sikerei, valamint a szocializmus nemzetközi porondon való befolyásának és tekintélyének növekedése képezik. Ebben az ügyben fontos helyet foglalnak el a Szovjetunió, e hatalmas szocialista ország jelentékeny vívmányai, amely politikájának, gazdasági és katonai potenciáljának köszönhetően mind fontosabb szerepet játszik a nemzetközi életben. Ugyanakkor nagy jelentőségű a többi szocialista ország aktivizálódása is a nemzetközi porondon. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell a nagy szocialista ország, a Kínai Népköztársaság potenciáljának növekedését is, amely mind nagyobb szerepet játszik a nemzetközi életben.

Ami a Román Szocialista Köztársaságot illeti, az is nagy sikereket ér el a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom létrehozásában, a termelő erők növekedésében, a nép jólétének emelésében, a béke és a népekkel való együttműködés politikájának folytatásában.

Ez jelentős mértékben elősegíti a szocializmus presztizsének növekedését az egész világon, valamint az új irányvonal megerősödését a jelenkori történelmi fejlődésben.

Ugy véljük, hogy a jövőben is sikereket kell elérnünk a szocializmus építésében és feltétlenül meg kell valósítani a szocialista országoknak az együttműködés, a szolidaritás és egység megerősítésére irányuló politikáját. Ez fogja elősegíteni szerepük megnövekedését a nemzetközi életben és a szocializmus presztizsének növekedését az egész világon.

Jelentős előrehaladás ment végbe és megy végbe a kapitalista világban. Kétségtelen, hogy az Egyesült Államok a fő erő ebben a világban, de vele együtt új erők jelentek meg. A "Közös Piacra" - amelyben a Német Szövetségi Köztársaság fontos szerepet játszik -, továbbá Japánra és más országokra gondolok. Mindez az ellentmondások elmélyüléséhez és a világon belüli erőviszonyok megváltozásához vezet.

Hangsúlyozni kell továbbá, hogy az utóbbi időben a nemzetközi életben nő azoknak az országoknak a szerepe, amelyek a független gazdasági fejlődésért lépnek fel, a nemzeti kincseket saját kezükbe veszik és fellépnek az imperialista gyarmati uralom ellen, a világ valamennyi országa egyenjogúságán alapuló új viszonyokért. A jelenlegi nemzetközi élet alapvető tényezői a széles néptömegek, amelyek közvetlenül érdekeltek a tartós békében, a feszültség enyhítésére irányuló vonal megerősítésében és világosan fellépnek az új politikáért a nemzetközi életben. Nő a kommunista és munkáspártok, a forradalmi mozgalom, a nemzeti felszabadító mozgalom, a haladó demokratikus pártok szerepe.

Nagy jelentőséget kell tulajdonítani a kommunisták, szocialisták és más haladó forradalmi erők akcióegysége erősödésének, a munkásosztály egységre való fokozott törekvésének. Mindez - pártunk véleménye szerint - kedvező feltételeket teremt az egyenlőségen, a nemzeti függetlenség és szuverenitás tiszteletben tartásán, a belügyekre való be nem avatkozás elvén, a kölcsönös előnyökön, az erőszak alkalmazásáról való lemondáson, valamint minden nép azon jogának, - hogy nemzeti kincseinek és saját sorának teljesjogu gazdája legyen - biztosításán alapuló államközi kapcsolatok kiszélesítése számára.

Azonban e kedvező feltételek léte nem jelenti, hogy az új politika és a jelenlegi enyhülés irreverzibilis. Aktivizálódnak a reakciós erők, olyan cselekmények történnek, amelyek veszélyeztetik az enyhülést. Ezért erősíteni kell az antiimperialista erők, az enyhülés irányvonalának fokozásáért fellépő valamennyi nép éberségét.

A munkásosztály, valamennyi forradalmi, antiimperialista erő akcióegységének fokozására irányuló újabb erőfeszítéseket kell tenni az egyenlőség és kölcsönös tisztelet elvének alátámasztására. Az ilyen politika teljes mértékben megfelel a szocialista országok érdekeinek, a béke ügyének, azon népek általános haladása ügyének, amelyek a független gazdasági és társadalmi fejlődésért harcolnak, békében akarnak élni és fel akarják használni az anyagi és szellemi tartalékokat az élet anyagi és szellemi színvonalának emelésére.

Abból az objektív feltételből indulunk ki, hogy a szocialista társadalom fejlődése közvetlen kapcsolatban van a tartós béke biztosításával. Mi egyetlen pillanatra sem feledkezünk meg az egyes szocialista országok és valamennyi szocialista ország védelmi képessége növelésének szükségességéről. Mindaddig, amíg nem történnek konkrét lépések a leszerelés terén, kötelesek vagyunk biztosítani a feltételeket minden egyes szocialista ország függetlenségének és szuverenitásának védelmére, a haladás és béke közös ügyének védelmére.

Figyelembe véve a reális tényezőket, nem fedkezhetünk meg arról, hogy népeink, a világ valamennyi népe előtt felelősek vagyunk a szocializmus alapvető céljainak - az új társadalom felvirágoztatása céljából a tartós béke biztosításának, a dolgozók anyagi és szellemi jóléte emelésének - eléréséért. Ez az, amiért a mi kötelességünknek tartjuk a béke kiharcolását népeink és az egész emberiség számára. Az ilyen politika megfelel a szocializmus érdekeinek, népeink és a világ valamennyi népe álmainak. Ebben a szellemben tevékenykedik a Román Szocialista Köztársaság, széleskörűen fejlesztve kapcsolatait a világ valamennyi országával, függetlenül azok társadalmi rendjétől, aktívan részt véve az új politikának, az államok közötti egyenlőség új viszonyának megvalósításában.

Tisztelt Elvtársak! Ez év nyarán lesz nyolc éve annak, hogy pártunk és államunk a bukaresti találkozón felhívást tett az európai biztonsági rendszer létrehozására.

Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy az, ami akkor eléggé távoli célnak tűnt, napjaink konkrét valóságává vált. A szocialista országok és más európai országok ténykedése ahhoz vezetett, hogy csaknem két évvel ezelőtt megkezdte munkáját az Összeurópai Értekezlet. Igaz, hogy az az út, amelyet meg kellett tennünk, nem volt könnyű, sok volt a nehézség - és mit tagadjuk - elkövettünk bizonyos hibákat. Ugyanakkor a végeredmény - pozitív.

Az Összeurópai Értekezlet sikeres munkája azt mutatja, hogy az európai biztonság valamennyi állam számára lényegbevágó szükséglet; ezzel magyarázható az is, hogy valamennyi nép elfogadta azt. Meg kell gyorsítani a munkát Genfben. Pontos dokumentumokat kell kidolgozni, amelyek kifejeznék a kapcsolatok új elveit kontinensünkön és minden államnak a nagyobb biztonság érzését nyújtának, továbbá Európa valamennyi népe közötti széleskörű gazdasági és tudományos-műszaki együttműködés fejlődéséhez vezetnének. Nem kétséges, hogy az Összeurópai Értekezlet keretein belül egész sor katonai intézkedést is fogatnosítani kell, amelyek elősegítenék a kontinens valamennyi állama közötti biztonság, bizalom és együttműködés fokozódását.

Ugy véljük továbbá, hogy következetesen harcolni kell egy állandó szerv létrehozásáért, amely biztosítaná a további sokoldalú kontaktusokat és az európai államoknak Európa teljes biztonsága biztosítását célzó, későbbiekben megoldásra kerülő különböző kérdésekkel kapcsolatos konzultációihoz szükséges jobb feltételeket.

Emlékeztetni szeretnék arra, hogy célszerűnek bizonyult az Összeurópai Értekezlet keretében meghallgatni

egyes földközi-tengeri államok véleményét, amelyeknek létérdeke az értekezlet sikere és kontinensünk országai közötti békés és egyenjogú együttműködés.

Az Összeurópai Értekezlet és azok a dokumentumok, amelyek elfogadásra kerülnek, csak az együttműködés kereteit hozzák létre és a későbbiek során nagy erőfeszítéseket kell majd tenni annak érdekében, hogy hasznos eredményeket érjünk el és elérjük azt a célt, amelyet magunk elé tűztünk.

Szilárdan kitartunk amellett, hogy ebben az évben kerüljön sor az értekezlet harmadik szakaszára is, hogy azt a legmagasabb szinten kell megtartani. Meg vagyunk győződve arról, hogy az Összeurópai Értekezlet sikeres befejezése kontinensünk életének és általában a nemzetközi életnek történelmi momentumává válik, megnyitja az utat arra, hogy teljesüljön a világ e részén élő népek vágya - békében, barátságban és együttműködésben élni.

Ami a bécsi tárgyalásokat illeti, mint mi kezdetől fogva tartjuk, az csak az európai leszerelés kérdésének megvizsgálásához vezető lépcsőfok. Ez a kérdés érinti Európa valamennyi népének érdekeit. Ezért az a véleményünk, hogy nagy erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a legjobb eredményeket érjük el a csapat- és fegyverzet-csökkentés ügyében. Azok az intézkedések, amelyek fogantatásra kerülnek, semmiképpen sem érinthetik e tárgyalásokon részt vevő államok és más európai államok biztonságát. Csak ebben az esetben fog megfelelni a bécsi tárgyalás a népek érdekeinek, a szocializmus és a béke ügyének.

Éppen ezért azt tartjuk szükségesnek, hogy más érdekelt európai államok is kifejtthessék véleményüket ezen az értekezleten.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk a feszültség enyhülésének és az együttműködésnek kontinensünk más térségeiben is. A balkáni államok közötti együttműködés fejlesztése létszükséglet azon népek számára, akik e térségben élnek, valamint létkérdés az európai biztonság és a nemzetközi béke megszilárdításának közös ügye számára.

Ami Romániát illeti, az telve elhatározottsággal, hogy mint ahogy ezt eddig tette, továbbra is fellép a többi szocialista országgal együtt az európai biztonság ügyéért, továbbfejleszti az együttműködést kontinensünk valamennyi államával az összes állam érdekeinek megfelelő biztonság elérése céljából.

Meg szeretném kérni Önöket Elvtársak, hogy engedjenek meg nekem néhány szót olyan kérdésben, amelyet nem szándékoztam ezen értekezleten felvetni. Sajnos az értekezleten olyan kijelentések hangzottak el, amelyek nem segítik elő a szocialista országok együttműködése és egysége erősödésének ügyét. A német elvtársak kijelentéseire gondolok,

akik bármilyen államok közötti kapcsolatokban, de méginkább egy olyan szerződés, mint a mi szerződésünk tagállamai közötti viszonyban megengedhetetlen formában felvetették Románia politikája megvitatásának kérdését.

Nem kétséges, hogy ilyen vagy olyan időpontban különböző vélemények létezhetnek egyes kérdésekkel kapcsolatban. De az szükséges, hogy ezeket a kérdéseket elvtársias szellemben, az együttműködés és barátság szellemében vitassuk meg. Így tesz a mi pártunk a többi országgal való kapcsolatban mind a Varsói Szerződés keretein belül, mind a többi kommunista és munkáspárttal. Azt szeretném mondani a német elvtársaknak, hogy a Romániának adresszált kritikájuk kritika a Varsói Szerződés ellen, amelyet mi együtt irtunk alá és amelynek I. Cikkelye kimondja, hogy a Szerződés résztvevői kötelezik magukat arra, hogy nemzetközi kapcsolataikban tartózkodni fognak az erő alkalmazásától és annak alkalmazásával való fenyegetéstől. Ilyen tételt számos közös dokumentumunkban lehet találni, többek között az európai biztonság kérdéseiről hozott közös határozatokban, ezen belül a Prágában két évvel ezelőtt elfogadott legutóbbi határozatokban.

A német elvtársak felvetik a kérdést, mi a bizalom. Azt tudom mondani, hogy a bizalom azt is jelenti, hogy megértést kell tanusítani, együtt kell működni másokkal a kölcsönösség szellemének fejlesztése alapján. A bizalom fejlesztése a nemzetközi enyhülés és együttműködés irányvonalának egyik leglényegesebb követelménye. Ezért Románia javaslatai teljes mértékben megfelelnek azoknak a dokumentumoknak, amelyeket mi együtt fogadtunk el.

De a kérdés nem ebben van, hanem abban, hogy a német elvtársak e kérdéssel kapcsolatban elfogadhatatlan formában szólaltak fel, mintha a román javaslatok a NATO-körök érdekeit szolgálnák. Én nem fogok hasonló kijelentéseket tenni, nekem Thälmann és W.Pieck pártja iránti tiszteletből kiindulva kell válaszolnom. Azon reménynek szeretnék ismételten kifejezést adni, hogy legalább az elvtársi bizalom szellemét érjük el, hogy kizárjunk minden olyan jellegű szemrehányást, amely nem segíti elő együttműködésünk és egységünk erősödését.

Még sokáig kell együtt dolgoznunk és ha mi meg kívánjuk találni az együttműködés útját, akkor végérvényesen véget kell vetni az efféle gyakorlatnak, amely - mint ismeretes - a múltban nagy károkat okozott az országaink közötti együttműködés és barátság terén.

A továbbiakban érinteni szeretném a Varsói Szerződés kérdéseit, amelynek 20 éves fennállásáról 1975-ben fogunk megemlékezni. Mint ismeretes, a Szerződés létrehozásához az alapot a NATO paktum léte és a kontinensen kialakult feszültség képezte. Azóta sok változás történt az európai kontinensen és az egész világon. Jelenleg elsődle-

ges feladatként a leszerelésre vonatkozó konkrét intézkedések foganatosítása, ezen belül a katonai tömbök felszámolására vonatkozó kérdés került napirendre.

Nagy érdeklődéssel hallgattam L.I. Brezsnyev elvtárs információját azokról a kérdésekről, amelyek megvitatásra kerülnek a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. Ahogy én értettem, azok a leszerelésre vonatkozó új intézkedések teljesítésének, valamint a feszültség enyhítését célzó irányvonal megerősítését szolgáló feltételek létrehozásának irányában folynak.

Mint közösen magába a Varsói Szerződés szövegébe bejegyeztük, "a szocialista országok már nem egyszer felléptek és úgy véljük, hogy ismét fel kell lépni a NATO és a Varsói Szerződés egyidejű felosztatásáért." Nyilvánvaló, hogy e kívánság teljesítése nagy és hosszadalmas politikai és diplomáciai munkát feltételez. Előttünk az áll, hogy fokozzuk a politikai és diplomáciai munkát a katonai tömbök felszámolásáért és az államok közötti egyenlőség, tisztelet és együttműködés új viszonyainak megteremtéséért. Új lépéseket érhetünk el a feszültség enyhítésének és a tartós béke biztosításának útján abból kiindulva, hogy a nemzetközi biztonság nem biztosítható a világ katonai tömbökre való megosztottsága és a fegyverkezési hajszája útján, hanem ellenkezőleg, a béke és együttműködés politikájának, a nemzetközi feszültség enyhítése politikájának útján, olyan politikával, amelyet szilárdan és következetesen folytat kormányunk. Meg kell mondani valamennyi nép előtt, hogy szilárdan fogunk cselekedni annak érdekében, hogy a világon olyan nemzetközi kapcsolatok alakuljanak ki, amelyek kizárnák a katonai szövetségek létének szükségességét.

A jövő évben ünnepeljük a Varsói Szerződés 20. évfordulóját. A Román Kommunista Párt úgy véli, hogy mind politikai, mind gyakorlati szempontból fontos lenne ismételtén kijelenteni államaink és kormányaink részéről a NATO és a Varsói Szerződés egyidejű felosztatásának szükségességét.

Ezért úgy véljük, hogy kisebb gondot kell fordítani a Varsói Szerződés katonai oldalára, ezzel szemben fokozni kell annak politikai jellegét, tevékenységének politikai oldalát. Már beszéltem védelmi képességünk erősítésére irányuló további gondoskodás szükségéről, ameddig nem érünk el konkrét intézkedéseket a leszerelés terén. Annál inkább szükséges következetes tevékenységet kifejtteni ebbe az irányba.

Úgy véljük, hogy jobban kell lebonyolítani a politikai konzultációkat, amikor rendkívüli kérdések merülnek fel, mint például az 1973. októberi közel-keleti események idején volt. Igaz, a Varsói Szerződés működése csak az európai kontinensre terjed ki. Mi úgy véljük, hogy a politi-

kai konzultációk szükségesek és hasznosak, mivel a közel-keleti eseményeknek közvetlen visszhangja van Európában. Véleményünk szerint a Varsói Szerződés tagállamai találkozóira akkor van szükség, ha felmerülnek a konzultációt igénylő kérdések és nem csak időről-időre közös dokumentumok elfogadása céljából.

A Varsói Szerződés tevékenysége politikai oldalra erősítésének szükségességéből és azon kívánságból kiindulva, hogy javítani kell az államaink közötti politikai konzultációkat, a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága arra a következtetésre jutott, hogy támogatni kell a külügyminiszterek bizottsága - mint a Varsói Szerződés konzultatív szerve - létrehozásának szükségességéről és célszerűségéről szóló javaslatot, vagy életbe kell léptetni a külügyminiszterek évenként 2-3 alkalommal történő időszakos találkozóit azzal, hogy folytassanak konzultációkat, továbbá kerüljön sor találkozóra bármely időpontban, ha olyan kérdések merülnek fel, amelyek a konzultációt szükségessé teszik. Ezeknek a konzultációknak nem kell érinteniük az egyes pártok és kormányok azon jogát, hogy döntéseket hozzanak és kidolgozzák országok általános politikai vonalát.

Tisztelt Elvtársak!

A közel-keleti kérdésnél Románia abból indul ki, hogy a feszültség fennmaradása ebben a térségben komolyan veszélyezteti a békét nemcsak ebben a körzetben, hanem Európában is és az egész világon. Az 1973. októberi háború a feszültség fokozódásához vezetett e térségben. Románia fellép e konfliktusnak a Biztonsági Tanács határozata alapján történő politikai rendezéséért. Ugy véljük, hogy újabb erőfeszítések szükségesek annak érdekében, hogy Izrael kénytelen legyen kivonni csapatait az 1967-ben megszállt arab területekről. Mi pozitívan értékeljük Izrael és Egyiptom katonai szétválasztását, ezt csak első lépésnek tekintve az izraeli csapatoknak a megszállt arab területekről történő teljes kivonásához. Véleményünk szerint el kell érni a Szíria és Izrael közötti katonai szétválasztást. Teljes mértékben egyetértek Brezsnyev elvtárral abban, hogy ezt a Genfi Egyezményben való részvétel útján kell elérni.

A genfi értekezlet sikeres lebonyolítása céljából a Szovjetunió és az USA mellett részt kell venniük abban Európa és Afrika más országainak is. Legalább is meg kell teremteni a feltételeket arra, hogy más országok is kifejt-hessék álláspontjukat e kérdéssel kapcsolatban, ezzel segítséget nyújtva az arab országoknak azok harcában és elősegítve a szilárd és igazságos béke létrehozását a Közel-Keleten. Ugy vélem továbbá, hogy rendkívül fontos az, hogy a szocia-

lista országok és más államok - részt vesznek-e a genfi értekezleten vagy sem - fokozzák politikai és diplomáciai tevékenységüket a közel-keleti igazságos és tartós béke mielőbbi eléréseért. E célból továbbá meg kell oldani a palesztin nép kérdését, annak önrendelkezési jogából kiindulva, többek között a palesztin független állam megteremtése útján.

Véleményünk szerint a kedvező feltételek adottak, amelyeket nekünk jól kell kihasználnunk annak érdekében, hogy elérjük a közel-keleti konfliktus végleges megoldását és a tartós békét e térségben, ami biztosítaná e térség valamennyi állama számára a függetlenséget és szuverenitást, valamint lehetőséget nyujtana számukra ahhoz, hogy a gazdasági és társadalmi fejlődés kérdéseire koncentrálják erőfeszítéseiket. Ez megfelel Közel-Kelet valamennyi népe érdekeinek, a szocialista országok érdekeinek és minden békét és nemzetközi együttműködést akaró nép érdekeinek.

El szeretném mondani, hogy a közel-keleti államok számos államfőjével történt találkozásaim alkalmával, valamint képviselőink és az összes arab állam - Szaúd-Arábia kivételével - képviselői közötti találkozók idején mi széleskörűen megvitattuk az adott konfliktus megoldásának útjaira vonatkozó kérdéseket. Arra a meggyőződésre jutottunk, hogy megvannak a kérdés gyors és végleges megoldásának reális feltételei. Ugy véljük továbbá, hogy megvannak a szocialista országok és az arab államok közötti kapcsolatok fejlesztésének feltételei. Ezek közül néhány - gazdasági vonatkozásban - a hadműveletek eredményeként elmaradt. Ha a szocialista országok megfelelő módon fognak ténykedni, akkor reális lehetőség van a szocialista országok arab világon belüli tekintélyének növelésére, az arab országokon belüli haladó erők erősítésére.

Ami az indokinaai helyzetet illeti, az a véleményünk, hogy nagy erőfeszítéseket kell tenni a Párizsi Egyezmények érvényesítése, a tartós béke és a vietnami, khmer, laoszi népek azon jogának biztosítása céljából, hogy külső beavatkozás nélkül maguk döntsenek saját kérdéseikről.

Figyelembe véve, hogy Afrika népeinek felszabadító harca fokozódott, szükségesnek tartjuk a keményebb fellépést annak érdekében, hogy véget vessünk a portugál kolonializmus uralmának, a faji diszkrimináció politikájának a Dél-Afrikai Köztársaságban.

Ezen országok valamennyi felszabadító mozgalmának képviselőivel folytatott megbeszélések után meg vagyunk győződve arról, hogy minden szocialista ország és más haladó erők sokat tudnak tenni ezen országokon belüli felszabadító harc diadaláért. Az egyes kérdések közül az egyik a fejlett

és a fejlődő országok közötti szakadás. Ez az imperialista kolonialista és neokolonialista politika eredménye. Fel kell vetni az államok közötti gazdasági kapcsolatok kérdését az egyenjogúság alapján, amely lehetőséget nyújtana a gyengénfejlett országok gyorsabb haladásához.

Fontos kérdés a nyersanyag és a késztermék árai közötti igazságos kölcsönös viszony megállapítása. Ennek megoldása pozitív hatással lehetne a gyengénfejlett országok gyorsabb fejlődésére. Tiszteletben kell tartani a népeknek azon jogát, hogy nemzeti értékeik gazdáivá váljanak. E kérdések komplex jellege szükségessé teszi, hogy valamennyi állam részt vegyen az egyenjogúság alapján ezen kérdések megvitatásában. A szocialista országok nagyban hozzájárulhatnak a gazdasági kapcsolatok új alapon történő megteremtéséhez.

Abból kiindulva, hogy a világon vannak még feszültségtől terhes térségek, ami az egész világra kiható következményekkel járó konfliktusok fellángolásához vezethet bármely pillanatban, ezért úgy véljük, hogy erőfeszítéseket kell tenni a feszültségi gócok felszámolására és az államok közötti valamennyi kérdés békés uton, tárgyalások útján történő megoldására. Erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy megakadályozzuk az erő alkalmazását, illetve annak alkalmazásával való fenyegetést az államok közötti konfliktusok rendezésénél. Ez azért szükséges, hogy az enyhülés irányába fejlesszük az új irányvonalat és tartós békét érjünk el földgolyónkon. Szükségesnek tartjuk továbbá, hogy nagy figyelmet fordítsunk a leszerelés kérdéseire, fokozzuk a széles néptömegek mozgósítását a leszerelés és a csapatcsökkentés konkrét intézkedéseinek elérésére, a felszabadult eszközöket az államok békés fejlődésére és a népek jólétének emelésére fordítsuk.

A nemzetközi élet fontos aspektusainak megoldásában nagy szerepet játszik az Egyesült Nemzetek Szervezete és más nemzetközi szervezetek, amelyekben az államok közösen meg tudják vitatni a nagy és komoly kérdéseket. Ez az, amiért fokozni kell az ENSZ és más nemzetközi szervezetek szerepét.

Véleményünk szerint, az egész emberiség lényegi kérdéseinek megoldásában siker csak valamennyi államnak - függetlenül azok nagyságától - az egyenjogúság alapján való aktív részvétele mellett érhető el. Még mindig fontos a nagy államok szerepe, azok rendkívüli felelőssége, de az élet azt mutatja, hogy jelenleg semmilyen kérdés sem oldható meg az összes érdekelt ország közvetlen részvétele nélkül. Ilyen értelemben nő a független fejlődés útján haladó fejlődő országok szerepe. Éppen ezért véljük úgy, hogy minden államnak, - beleértve a kis- és közepes országokat is - részt kell vennie a nemzetközi élet nagy kérdéseinek megoldásában.

Most előttünk új kérdések állnak. A nemzetközi élet új szakaszába lépünk. Fontos, hogy értekezletünkön szükségesnek tartjuk az utkeresést a szocialista országok együttműködésének és szolidaritásának fokozására abból a célból, hogy biztosítsuk a nemzetközi élet új uton történő fejlődését és a szocializmus még hatalmasabb befolyását az egész világon. Nagy erőfeszítéseket kell tenni az összes antiimperialista erővel való szolidaritás erősítésére, fokoznunk kell együttműködésünket a felszabadító mozgalmakkal, valamennyi állammal, amely a független fejlődés útjára lépett, hogy biztosítsuk az új sikereket a forradalmi társadalmi és nemzeti változások útján, erősítsük az államok szuverenitását és függetlenségét és a nemzetek közötti egyenlőség és kölcsönös tisztelet új politikáját folytassuk. Ezen erők mozgósítása útján lehet biztosítani a nemzetközi feszültség enyhülését, létrehozni az új, igazságosabb világot, amely biztosítaná valamennyi nép számára a megfelelő életfeltételeket.

Ebben a szellemben fog a Román Kommunista Párt a jövőben is tevékenykedni, következetesen és tántoríthatatlanul végrehajtva a párt kongresszusainak és nemzeti konferenciáinak irányelveit. Harcolni fogunk az összes szocialista országgal való barátság és együttműködés megszilárdításáért, a független fejlődés útjára lépő valamennyi állammal való kapcsolatok kiszélesítéséért. Következetesen fogunk előre haladni a kommunista és más haladó pártokkal, a nemzeti felszabadító mozgalmakkal, valamennyi antiimperialista erővel való szolidaritás megszilárdításának útján. Ezért meggyőződésünk, hogy e szolidaritás megszilárdítása előrehaladásunk garanciája a haladás, barátság, a szocializmus ügye és a nemzetközi együttműködés irányába.

Nem volt szándékomban felszólalni a kommunista és munkáspártok tanácskozással kapcsolatos kérdések tárgyában, mivel az nem szerepelt a napirenden. Mi ezeket a kérdéseket még nem vizsgáltuk meg a Központi Bizottságban. Ezért nincsenek még határozataink e kérdéseket illetően. Mi a pártjaink közötti kölcsönös konzultációk - ezen belül a sokoldalú konzultációk - mellett vagyunk. Következésképpen mi az európai kommunista pártok konferenciája és az új nemzetközi tanácskozás mellett vagyunk. A kérdés olyan nézőpontból merül fel, hogy milyen irányban és milyen módon kell előkészítenünk az ilyen tanácskozásokat, hogy azok mozgalmunk egysége megszilárdításának ügyét szolgálják az imperializmus és a kolonializmus fészkei elleni harcban, a szocializmus befolyásának növekedéséhez, valamennyi haladó, antiimperialista erő egységéhez vezessen a békéért és együttműködésért folytatott harcban. Ez a mi elvi hozzáállásunk ezekhez a kérdésekhez és természetesen megvizsgáljuk ezeket pártunk vezetésében, amikor ez szükséges lesz és meg hozzuk a szükséges határozatokat. Készek

125
vagyunk a többi párttal együtt részt venni az együttműködés fejlesztésére és a nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdítására irányuló minden tevékenységben, többek között ilyen találkozók szervezése útján is.

Ami a gazdasági kérdések első titkárok szintjén történő megvitatását illeti, Brezsnyev elvtárs javaslatai fontosak és úgy gondolom, hogy egy ilyen találkozót kellőképpen elő kell készíteni. Lehetséges úgy, hogy megbeszéléseket kell folytatni egyszerre egy sor kérdésben, célszerű lenne előzetes találkozót tartani a KGST keretein kívül a miniszterelnökök szintjén, kétoldalu találkozókát pedig az elsőtitkárok szintjén, hogy jól előkészítsük a sokoldalu találkozókat, amelyek jobb eredményekkel végződnének és segítenék az együttműködés fejlesztését. Mi természetesen tájékoztatni fogjuk pártunk Központi Bizottságát az itt felvetett kérdésekről. Ez lehetővé tenné határozatot hozni minden olyan kérdésben, amelynek megoldása szükséges.

Befejezésül biztosítani szeretném Önöket, Elvtársak, és kérni, hogy adják át pártjaik vezetésének és népeiknek, hogy a Román Kommunista Párt és a román nép a jövőben is teljesíti kötelességét és aktívan hozzájárul a szocializmus fejlesztéséhez, a béke és a népek közötti barátság erősítéséhez.

Végezetül szeretném megköszönni a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának és az LNK kormányának a vendégszeretetet és azokat a feltételeket, amelyeket tanácskozásunk munkájához biztosítottak.

Köszönöm figyelmüket.

ELNÖK: Köszönöm Nicolae Ceausescu elvtárs hozzászólását. A Lengyel Egyesült Munkáspárt delegációjának vezetője, Gierek elvtárs kért szót.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

E. GIEREK /Lengyel Népköztársaság/

Tisztelt Elvtársak!

A lengyel delegáció nagy figyelemmel hallgatta a testvéri országok delegációinak az első napirendi ponttal kapcsolatban elhangzott felszólalásait. Mi teljes mértékben egyetértünk azzal a mély helyzetértékeléssel és következtetésekkel, amelyeket Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs terjesztett elő.

Vitánk alapvető következtetése az, hogy a Varsói Szerződéshez tartozó tagországaink által elfogadott külpolitikai irányvonal mélységesen helyes. A nemzetközi helyzet alakulása Európában és az egész világon ezt teljes mértékben alátámasztja.

A Politikai Tanácskozó Testület legutóbbi prágai értekezlete óta eltelt idő alatt további komoly előrehaladást értünk el a szocialista közösség pozícióinak megerősítésében, az európai biztonság megszilárdításában, a nemzetközi enyhülés egész folyamatában. E folyamat alapját - ezt mi állandóan hangsúlyozzuk - a szocializmus és a béke számára kedvező erőviszonyok megszilárdulása képezi, amelyet a szocialista és kommunista építés dinamikus fejlődése, a szocialista közösség gazdasági és védelmi potenciáljának mind magasabb színvonala és egységünk megszilárdulása határozza meg.

Az előrehaladás, amelyet mi közösen elérünk, a nemzetközi helyzeten belüli lényegi fordulat jegyeit viseli. Ez az irányzat a legteljesebb fejlődést Európában érte el.

Befejeződött a szocialista országok és az NSZK közötti államközi kapcsolatok rendezésének folyamata. Minden szerződésünk és egyezményünk, amelyet a Német Szövetségi Köztársasággal kötöttünk - amelynek kezdetét a szovjet szerződés jelentette, s amelyekhez a Szovjetunió nyújt állandó testvéri támogatást - a határok sérthetetlenségének teljes és végleges megerősítését, valamint az európai politikai-területi rend megmásithatatatlanságát jelenti. Ez kontinensünkön a biztonság és béke alapvető előfeltételeinek megvalósítását jelenti.

Elvileg sikeresen, a Varsói Szerződés keretein belül elfogadott irányelveknek megfelelően gyakorolunk hatást az Európai Biztonsági Konferencia munkájának menetére. Ez is a mi komoly sikerünk. Mi a szükséges irányban hatunk a közép-európai fegyveres erő és fegyverzetcsökkentésről folytatott bécsi tárgyalásokra is.

Sajnos - mint a politikusok is megjegyzik -, amikor a bécsi leszerelési tárgyalásokhoz kapcsolódó román kiigazításokra kerül sor, az már egész másképp megy, mint a szocialista országok közös tervezete. Külön hangsúllyal emelném ki, hogy a szocialista országok közötti bizalom szoros kapcsolatban van minden államunk koordinált együttműködésével. Az ilyen koordinált együttműködésen belüli bárminemű hiány nem a kölcsönös bizalmat szolgálja.

Ami az EBK-t illeti, delegáciánk egyetért azokkal a véleményekkel és következtetésekkel, amelyek itt az elvtársak részéről elhangzottak és amelyeket a nyilatkozat-tervezet is tartalmaz. Az EBK záró szakaszának meggyorsítására kell törekednünk és azt a legmagasabb szinten kell megtartani. Ami a konferencia záró dokumentumait illeti, azoknak véleményünk szerint - az alábbiakat kell tartalmazniok:

- először: a határok sérthetetlensége és a területi integritás elvének elfogadása. Ennek rendkívüli jelentősége van;
- másodszor: azon tény elismerése, hogy a kulturális együttműködés, információcsere és az emberek közötti kapcsolatok gyümölcsözően csak az államközi kapcsolatok alapvető elveinek bázisán, különösen a szuverenitás és a belügyekbe való be nem avatkozás elvének tiszteletben tartása alapján, valamint minden ország jogainak és szokásainak tiszteletben tartása alapján fejlődhetnek;
- végül, törekedni kell az Európai Biztonsági Konferencia következményeinek intézményesítésére egy biztonsági és együttműködési kérdésekkel foglalkozó összeurópai konzultatív szerv formájában.

A fő problémák ilyen elvi megközelítése, valamint a kisebb jelentőségű kérdésekben tanúsított rugalmasság meg kell, hogy könnyítse az Európai Konferencia számunkra kedvező befejezését.

Ezzel a perspektívával kapcsolatban a megfelelő időben felmerül annak szükségessége, hogy a szocialista államok kidolgozzák tevékenységük programját arra az időszakra, amely az értekezlet után következik. Itt mind a multilaterális, mind a kétoldalu kapcsolatok további fejlesztésének alapvető tendenciáira gondolok. Egyetértetek ezzel a véleménnyel, hogy szükségessé válnak e problémával kapcsolatos konzultációk és hasznos lenne a Varsói Szerződés külügyminisztereinek találkozója.

A bécsi tárgyalásokat illetően úgy véljük, hogy folytatnunk kell vonalunkat, a Bundeswehr fegyveres erőinek csökkentésére helyezve a hangsúlyt. Ez mind katonai,

mind politikai és morális elképzelésből szükséges. Ugy vélem, hogy ebben a kérdésben számíthatunk a közvélemény széles köreinek megértésére még Nyugaton is.

Elvtársak!

A különböző társadalmi rendszerű államok közötti békés egymás mellett élés általános elveinek alapján országaink mindegyike kiszélesítette kétoldalu kapcsolatait az egyes európai kapitalista államokkal, elmélyítve ezzel az enyhülés általános folyamatát. Itt már erről volt szó. A magam részéről rendkívüli figyelmet szeretnék fordítani a skandináv térségre, többek között Palme miniszterelnök nemrégiben lezajlott lengyelországi látogatásával kapcsolatban.

Véleményünk szerint éppen ebben a térségben kell a legtovább előrehaladni a békés egymás mellett élés viszonyainak kialakításában. Elősegíti ezt természetesen a szocialista országokkal való közvetlen szomszédság, Finnország aktív semlegességi politikája és Svédország hagyományos semlegessége, mint ahogy jelentőséggel bír a szociáldemokrata pártok irányítása és a kommunista pártok erős pozíciója is. Ugyanakkor a fő feltétel a Szovjetunió, Lengyelország és az NDK igen aktív politikája e térségben, amely a "Baltikum a béke és a békés együttműködés tengeré" jelszó alatt folyik és e politika aktív támogatása a többi szocialista ország részéről. A Baltikumban mi teljesen igen sokat értünk el mind a kétoldalu, mind a sokoldalu kapcsolatok terén. Fontos jelentőségük ennek során a Baltikum kincseinek védelméről és kiaknázásáról most megkötött szerződések, amelyek elő fogják segíteni a balti országok békés együttműködése komplex rendszerének létrehozását. Kétségtelen, a jövőben is erősíteniünk kell minden pozitív tendenciát ebben a térségben, amely fontos az európai biztonság és békés együttműködés szempontjából. Lengyelország továbbra is határozottan és aktívan közre fog működni ebben a kérdésben. Mi figyelmesen követjük a bennük végbemenő társadalmi és politikai folyamatokat. Most Pompidou elnök halála után - ez különösen Franciaországot érinti - fontos változások történnek más országokban is, például Nagy-Britanniában.

Más szocialista országokhoz hasonlóan mi bizonyos jelentőséget tulajdonítunk a Vatikánnal folytatott párbeszédnek. A Vatikán pozitív hozzáállása az európai biztonság és együttműködés kérdéséhez, valamint a realizmus által jelzett viszony a szocialista országokhoz, mindennek megvan a maga jelentősége és súlya.

Ugy gondolom, hogy fokozatos előrehaladást érünk el az EKG országainkra vonatkozó diszkriminációs gazdasági politikájának fellazításában. Itt az ellenállás különösen erős, amit a gazdasági és politikai okok határoznak meg. Ugyanakkor a KGST-ben kidolgozott közös vonalhoz tartva magunkat, koordinálva ténykedésünket és fokozva a nyomást a kétoldalu kapcsolatokon, nemzetközi gazdasági szervezeteken

és az Európai Konferencián keresztül, ezen a szakaszon is végül eljuthatunk az ellenállás felszámolásáig.

Az európai enyhülés ügyében történt előrehaladás szempontjából fontos jelentőségű a szovjet-amerikai viszony. Közismert, hogy e kapcsolatok javulása megkönnyíti a helyzetet, mind az Európai Biztonsági Konferencia kérdésében, mind más kérdésekben. Természetesen a szovjet-amerikai tárgyalások és egyezmények hatalmas jelentőséggel bírnak a nemzetközi helyzet egésze szempontjából és a világ más térségeinek az enyhülés zónájába történő bekapcsolása szempontjából. Lengyelország elismeréssel fogadja a Szovjetunió Egyesült Államokra vonatkozó politikája terén tett bölcs és előrelátó intézkedéseit. Ilyen irányú aktivitásunkkal tevékenyen támogatni akarjuk ezt a politikát.

Az elvtársak széleskörűen beszéltek mind a közel-keleti, mind az indokinai helyzetről. Mi egyetértünk azon értékelésekkel, amelyeket e kérdésekben Brezsnyev elvtárs adott. A magam részéről szeretném hangsúlyozni, hogy Lengyelország részvételét az ENSZ közel-keleti rendkívüli fegyveres erőiben bonyolult és fontos missziónak tekintjük, amelyet az egész szocialista közösség nevében és érdekében teljesítünk. Ami Vietnámot illeti, felhasználom az alkalmat, hogy ismételten megköszönjem a magyar elvtársaknak a Nemzetközi Bizottságon - amelyben együtt dolgozunk - belüli szoros együttműködést. A Bizottság helyzete még bonyolultabbá válhat annak következtében, hogy valószínűleg az egyetlen állam, amely annak tevékenységét finanszírozni fogja, az Egyesült Államok marad. Ez negatív következményekkel járhat.

Elvtársak! Mult évi krími találkozónk alkalmával megállapítottuk, hogy fő feladatunk jelenleg abban van, hogy megszilárdítsuk a nemzetközi feszültség enyhülésében elért előrehaladást és, hogy ezt a folyamatot megváltoztathatlanná tegyük. Ezzel mi ma is teljes mértékben egyetértünk.

E cél elérése - magától értetődően - nem könnyű ügy. További közös, kitartó harcunk szükséges. Ez a szükséglet a reális szituációból adódik.

Aktív politikánknak köszönhetően védelmi pozícióba szorult imperialista és reakciós erők nemcsak, hogy nem mondanak le az ellenállásról, de ahol csak tudnak, igyekeznek ellentámadásba átmenni. Ennek példája lehet a chilei tragikus helyzet és általában a latin-amerikai, valamint bizonyos mértékig más térségeken belüli bonyolult helyzet.

Egyes kapitalista országokban erősítik uralmukat a katonai-ipari komplexusok. A vezető kapitalista országok közötti összes gazdasági és politikai ellentmondások ellenére az Észak-Atlanti paktum katonai szervezete és potenciálja nemcsak, hogy fennmarad, hanem intenzíven tovább szélesedik. Ezenkívül erős tendenciák vannak a kapitalista tábornak az integrációs folyamatok útján történő megerősítésére. Ez többek között Európát érinti, ahol az EGK már 9 ál-

lamot foglal magába és a gazdasági integráció bázisán forszírozzák és részben megvalósítják a politikai és katonai integráció tervezeteit. Ez reális veszélyt képez az európai enyhülés és általában az európai helyzet szempontjából. Ezen tervek ellen aktívan fel kell lép-nünk.

Észrevehető továbbá az egyes nyugat-európai országokon belül a szélsőséges antikommunista, reakciós és nacionalista tendenciák felélénkülése és fokozódása. Ezek az erők mind nyilvánvalóbban támadják a kommunista pártokat és azok szövetségét a szocialistákkal. Nyilvánvaló az a tény, hogy ez a válság-helyzet evolúciójának megnyilvánulása s hogy ezen erők segítségével az imperializmus igyekszik elfojtani a növekvő társadalmi elégedetlenséget és igyekszik elvonni a figyelmet a gazdasági és politikai nehézségektől.

Ez észrevehető számos országban, különösen az NSZK-ban, ahol a nacionalista jobboldali erőknek nagy befolyásuk van különösen a kereszténydemokrata ellenzéken belül. Ezek állandó támadást folytatnak az NDK és annak helyes politikája ellen, igyekeznek kiforgatni a többi szocialista országgal - ezen belül Lengyelországgal való kapcsolatok normalizálására irányuló politikai tartalmát és értelmét. Hosszu időn keresztül erre a célra különösen az un. humanitárius kérdéseket használták fel. Brandt kancellár kormánya, amely megkezdte a szocialista országokkal való kapcsolatok normalizálásának folyamatát, - értékelésünk szerint - tovább akar menni ezen az uton. Ez megköveteli - magától értetődően - a még meglévő problémák fokozatos megoldását, a kapcsolatok normalizálását célzó folyamat elmélyítését. Ez a mi álláspontunk és ebbe az irányba mi következetesen haladunk előre.

Jelentős Elvtársak az a tény, hogy éppen az utóbbi évek folyamán, amikor jelentős előrehaladás konstatálható a szocialista közösség országai és a kapitalista országok közötti államközi kapcsolatokban, egyidejűleg bekövetkezett az antikommunista propaganda-kampány fokozódása. Széles körben felhasználják erre az országainkon és mozgalmunkon belül elszigetelt árulókat és renegátokat. A szocialista országok ellen folytatott ideológiai harc frontján összekovácsolódnak a különböző politikai erők, mind a jobboldali, mind az ultrabaloldali irányzatok.

Ebből adódik pártjaink és országaink szolidáris, koordinált ideológiai támadása következetes fejlesztésének követelménye. Pártunk nagy jelentőséget tulajdonít az ideológiai kérdésekkel foglalkozó KB titkárok decemberi találkozója eredményeinek, valamint a találkozó pártérettel kapcsolatos eredményeinek. Ez közös értékelés és irányelv elfogadásával fejeződött be. Ezeket az irányelveket mi következetesen meg akarjuk valósítani. Az ilyen találkozókat időszakonként folytatni kell.

Ami egészében véve a nemzetközi helyzetet illeti,

pártunk teljes mértékben osztja az itt kifejtett azon véleményyt, hogy az egész szocialista közösség és a béke alapvető érdekeivel szemben határozottan negatív és ellentétes a kínai vezetés irányvonala. Ez a vezetés továbbra is fellép a nemzetközi feszültség enyhülésének politikája ellen, minden eszközzel igyekszik aláásni az antiimperialista front egységét és igyekszik abban szakadást előidézni, továbbá szövetségre lép a legreakciósabb imperialista erőkkel. Nagyhatalmi céljai elérésére törekedve Kína megpróbálja fékezni az enyhülés folyamatát a világ valamennyi térségében, különösen pedig Ázsiában.

Ebben a szituációban mind nagyobb jelentőségűek a Szovjetunió békés kezdeményezései Ázsiában. Lengyelország teljes mértékben támogatja e kontinens biztonsági rendszerének létrehozására vonatkozó szovjet javaslatokat. E prob léma óriási jelentősége az egész nemzetközi helyzet szempontjából nyilvánvaló.

Az el nem kötelezett országok nemrégiben Algériában lezajlott IV. Konferenciája hangsúlyozta e mozgalom pozitív jelentőségét és az abban lévő haladó tendenciák növekedését. Ugy véljük, hogy értekezletünk dokumentumában erre figyelmet kell fordítanunk. Szükséges továbbá kifejteni álláspontunkat az ENSZ Közgyűlés most folyó rendkívüli ülősszakát illetően. Ezen az ülősszakon országaink támogatni fogják Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népeinek azon szuverén jogát, hogy ők használhassák ki természeti kincseiket. Ezzel egyidejűleg koordináltan képviselnünk kell országaink fő érdekeit a fűtőanyag és egyéb nyersanyagok terén.

Tisztelt Elvtársak!

Jelen értekezletünkön meghatározva fő, általános feladatainkat az enyhülési folyamat elmélyítéséért és viszszaforordíthatatlan jellegéért folytatott további harcban, egyidejűleg kitartóan hangsúlyozzuk, hogy ezek sikeres megvalósításának alapvető feltétele országaink egysége. A lengyel delegáció egészében véve és teljes mértékben osztja azon álláspontot és egyetért azon következtetésekkel, amelyeket itt L.I.Brezsnyev elvtárs és más elvtársak kifejtettek.

Pártunk Központi Bizottsága és az LNK kormánya nevében szeretném kifejezésre juttatni megelégedésemet azon hatalmas előrehaladással kapcsolatban, amelyet az utóbbi évek során elértünk a szocialista közösség országai közötti testvéri barátság és együttműködés erősítésében. Telve elhatározottsággal, a jövőben is aktív tevékenységet fogunk kifejteni ez irányba.

Egyidejűleg egyetértünk azokkal az itt kifejtett véleményekkel és következtetésekkel, hogy további lényegi

haladást kell elérni a KGST keretein belüli szocialista gazdasági integráció komplex programjának realizálásában. Mi beszéltünk már erről a múlt évi krimi találkozó alkalomával is; ez az a kérdés, amelynek Lengyelország nagy jelentőséget tulajdonít. Határozottan fellépünk a gazdasági integráció programjának meggyorsításáért és kiszélesítéséért, fellépünk e téren saját kezdeményezéseinkkel és más országok kezdeményezéseinek támogatásával. P. Jaroszewicz elvtárssal, Politikai Bizottságunkkal, az egész Központi Bizottsággal és a kormánnyal együtt úgy véljük, hogy a KGST közelgő szófiai jubileumi ülésszakának e kérdésben fontos döntéseket kell hoznia. Mi teljes mértékben támogatjuk Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs e kérdéssel kapcsolatos javaslatát.

A szocialista közösség egységét mélyítve, a marxizmus-leninizmus és proletár internacionalizmus alapján egyidejűleg erősíteni kell az egész nemzetközi kommunista és munkásmozgalmat. Pártunk - mint tudják az elvtársak - határozottan fellép a kommunista pártok új összeurópai értekezletének összehívásáért, valamint az új nemzetközi tanácskozás előkészítéséért. Minden feltétel és érv az ilyen értekezletek megtartása mellett szól. Ezek kétségtelenül óriási hatással lesznek a kommunista mozgalom ideológiai és politikai támadásának további alakulására, megszilárdítják annak egységét. Mi egyetértünk a szovjet delegáció részéről elhangzott javaslatokkal azon fő problémákat illetően, amelyeket meg kell vizsgálni az európai értekezleten, valamint amelyek annak haladéktalan előkészítésére vonatkoznak.

Tisztelt Elvtársak!

Befejezésül a lengyel delegáció nevében még egyszer kifejezésre kívánom juttatni őszinte elégedettségemet azzal kapcsolatban, hogy a megbeszélés - mint gondoltuk - megerősítette országaink előterjesztett értékeléseinek és következtetéseinek egybeesését az európai biztonságért és a nemzetközi feszültség enyhüléséért folytatott további harc elvi kérdéseit illetően. Meggyőződésem, hogy ennek közösen világosan kifejezést adunk értekezletünk záró dokumentumaiban.

A lengyel delegáció örül annak, hogy mint korábban a testvéri országok fővárosaiból, úgy most Varsóból lépnek fel közösen államaink teljes erővel a nemzetközi biztonság erősítése és a tartós béke érdekében, valamint az enyhülés elmélyítése és az együttműködés fejlesztése érdekében. Ezt kellőképpen értékeli népünk, amely jól ismeri a béke árát és nagy elismeréssel viszonylik a Varsói Szerződés tagállamai egységes, következetes békepolitikájához.

Köszönöm figyelmüket.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Szünet után

GUSTAV HUSÁK elvtárs /Csehszlovák Szocialista Köztársaság/

Kedves Elvtársak!

Mindenekelőtt engedjék meg, hogy a CSKP Központi Bizottsága és a CsSZSZK kormánya nevében szívből köszöntsem a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének jelenlegi értekezletét és a testvéri pártok és országok valamennyi küldöttségét. Ugyanakkor csatlakozunk a többi elvtárshoz és kifejezzük köszönetünket a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának és a Lengyel Népköztársaság kormányának a kitűnő szervezésért és a kialakított jó munkafeltételekért. Központi Bizottságunk és a CsSZSZK kormánya üdvözölte a Politikai Tanácskozó Testület összehívását mint megfelelő alkalmat a legutóbbi értekezlet óta végzett munkánk összegezésére, az információk kicserélésére és a további összehangolt akciók megvizsgálására.

Ami a világ mai fejlődése kulcsproblémáinak és alapvető tendenciáinak általános értékelését illeti, teljes mértékben egyetértünk azzal az elemzéssel, amelyet Brezsnyev elvtárs fejtett ki az SZKP KB Politikai Bizottsága és az SZSZKSZ kormánya nevében. Felszólalása világos képet nyújt arról, hogyan konkretizálódtak és valósultak meg a gyakorlatban a Politikai Tanácskozó Testület legutóbbi, 1972 januárjában Prágában megtartott értekezletének következtetései, valamint más olyan tanácskozások és találkozók határozatai, amelyekre pártjaink és kormányaink között az utóbbi években, különösen pedig a tavaly nyári krimi találkozó óta került sor. Brezsnyev elvtárs felszólalása igen mélyrehatóan és tárgy ilagosan elemzi a mai nemzetközi helyzetet és megadja az ebből fakadó reális következtetéseket és kiindulópontokat további közös összehangolt politikánk számára. Mindennapos munkánkban nemcsak a kétoldalu találkozók, tárgyalások és tapasztalatcserék voltak hasznosak, hanem a testvérpártok kölcsönös tájékoztatásai is. Felhasználok ezt az alkalmat arra, hogy a CSKP Központi Bizottsága nevében köszönetet mondjak az SZKP Központi Bizottságának azokért az információkért, amelyekben a szovjet elvtársak rendszeresen és operatíven tájékoztatnak bennünket a nemzetközi politika egyes fontos kérdései megoldásában elfoglalt álláspontjukról.

Nagyon értékesek számunkra a szovjet elvtársak legutóbbi nemzetközi tárgyalásairól szóló információk is, amelyek objektíven tükrözik az SZKP békeprogramja és közös külpolitikai irányvonalunk érvényesülésének reményt keltő távlatait. Teljes mértékben támogatjuk a Szovjetunió vezetőinek az USA külügyminiszterével, Kissingerrel nemrég lefolyt tárgyalások során elfoglalt álláspontját és üdvözljük az elért pozitív eredményeket. Meggyőződésünk, hogy Leonyid Iljics Brezsnyev elvtársnak Richard Nixonnal, az USA elnökével és Willy Brandt szövetségi kancellárral előkészületben lévő találkozói, valamint más csúcstalálkozók hozzá fognak járulni a további előrehaladáshoz, a békés egymás mellett élés politikájának megszilárdulása terén; ami teljes mértékben összhangban áll valamennyi szocialista ország politikai érdekeivel. Ilyen tekintetben különösen említést érdemel a stratégiai fegyverek korlátozása terén tett újabb előrelépés, bár - amint ez Brezsnyev elvtárs értékeléséből kicseng - rendkívül fontos és bonyolult problematikáról van szó.

Közös békepolitikánk alapvető sikerének tekintjük az erőviszonyoknak a szocializmus javára történő, elvi változásait, amelyek a szocialista országok közössége szakadatlanul növekvő politikai, gazdasági és védelmi eredményeiként következnek be. Ezekkel együtt két másik alapvető tényező is hat, amelyek életbevágóan fontos előfeltételként és ösztönzőként lépnek fel. Egyrészt: az SZKP KB, a Szovjetunió kormánya és személyesen Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs fáradhatatlan kezdeményezése, következetes és elvi állásfoglalása a mai nemzetközi fejlődés minden fontos kérdésének megoldásában. Mi valamennyien újra meg újra meggyőződünk arról, hogy ez a politika internacionalista, amely nemcsak a szovjet nép érdekeit, hanem a szocializmus közös ügyének és az egész nemzetközi kommunista mozgalomnak az érdekeit is szem előtt tartja. A másik tényező: a szocialista közösség országainak összeforrottsága és egysége, koordinációja és együttműködése a közös külpolitikai célok elérésének útján, valamint szolidaritásuk, kölcsönös segítségnyújtásuk és támogatásuk azoknak a külpolitikai feladatoknak a megoldása során, amelyek egy-egy országok előtt állnak.

Ami a CSSZSZK-t illeti, Központi Bizottságunk és a CSSZSZK kormánya következetesen arra törekszik, hogy a békés egymás mellett élés politikája konkrét céljaihoz való hozzájárulásunk és támogatásunk a lehető legnagyobb mértékben tükröződjék a politika megvalósításában való aktív részvételünkben is. A párt XIV. kongresszusa irányvonalának megfelelően külpolitikánk következetesen támaszkodik a közösen jóváhagyott elvekre mind a szocialista közösség államai közös külpolitikai céljainak kitűzésében, mind a tőkés országokhoz fűződő viszony egyes problémáinak megoldásában.

A testvérpártok tanácskozásainak következtetésével összhangban elsősorban az európai kontinens fejleményeire fordítunk figyelmet. Maga az európai biztonsági és együttműködési értekezlet összehívása is, országaink sokéves közös külpolitikai erőfeszítéseinek fényes sikere és eredménye. Az értekezlet, napirendjére sikerült felvenni az európai biztonság és együttműködés mindazon elvi politikai kérdéseit, amelyek a Politikai Tanácskozó Testület 1972 januári értekezletén elfogadott Prágai Nyilatkozatban nyertek megfogalmazást.

Ami az Értekezlet második szakasza munkálatainak jelenlegi állapotát illeti, egyetértünk Brezsnyev elvtárs elgondolásaival és javaslataival. Magasra értékeljük a Szovjetunióknak az értekezlet sikeres bevezetésére irányuló fáradhatatlan erőfeszítéseit, amelyek kifejeződtek Brezsnyev elvtársnak Pompidou francia elnökkel, Kissinger amerikai külügyminiszterrel és más nyugati reprezentánsokkal nemrég lezajlott megbeszéléseiben is, amelyeknek célja az volt, hogy leküzdjék a Nyugat részéről tapasztalt különböző obstrukciókat a genfi konferencia munkája során. Mindenekelőtt meg kell szilárdítani a második világháború eredményeként Európában kialakult valószínű politikai és területi állapotot, ami kifejezést nyert a határok sérthetetlensége elvének meghatározott megfogalmazásában, valamint más megfogalmazásokban is, amelyek megerősítik a szocializmus által Európában ki-harcolt pozíciók megdönthetetlenségét.

A békés egymás mellett élés politikája természetes alkotórészének tartjuk a gazdasági, tudományos-műszaki, és kulturális együttműködés fejlesztését, a különböző országok életét bemutató jobb tájékoztatást és az emberek közötti kapcsolatok fejlesztését is. Nagyon helyes azonban, hogy betartjuk az államok közötti kapcsolatok általánosan elfogadott elveit, amelyeket az Értekezlet fog megszövegezni, mindenekelőtt a szuverenitást és az államok belügyeibe való be nem avatkozást, valamint az egyes országokban érvényben lévő törvények és szokások tiszteletben tartását.

Mint látható, ellenfeleink az e témáról folyó tárgyaláson során arra számítanak, hogy némelyik állampolgárunk tudatában még megmaradtak az ellenséges burzsoá ideológia maradványai, amelyeket szeretnének továbbra is megőrizni, támogatni és szocializmus-ellenes céljaiknak megfelelően kihasználni. Valamennyien egyetértünk abban, hogy az ilyen próbálkozásokkal határozottan szembe kell szegülnünk. Az ugynevezett eszmék cseréje nem szolgálhat ürügyül az ellenséges, kommunistaellenes és szocializmus-ellenes ideológia importjához és a szocialista országokban való terjesztéséhez.

Az Összeurópai Értekezlet egyik fontos vonatkozása, amelynek mi is nagy figyelmet szentelünk, folyamatoságának biztosítása, amint ez megfogalmazást nyert a Konzultatív szerv létrehozásának tervezetében, amelyet az országaink közötti megállapodás alapján a CSSZSZK terjesztett elő. Fokozatosan egyre nagyobb támogatásra talál ez a javaslat is.

Teljes mértékben egyetértünk Brezsnyev elvtársnak azzal a következtetésével, amely szerint jelenleg valamennyiünk közös feladata annak elérése, hogy az Összeurópai Értekezlet a legrövidebb időn belül befejeződjék és záródokumentumait a legmagasabb szinten erősítsék meg. Meggyőződésünk, hogy a szocialista országok egységes, összehangolt, kellően rugalmas, de ugyanakkor elvileg szilárd állásfoglalása elvezet ehhez a célhoz. Országainknak a közös célok megvalósítása terén eddig kifejtett ténykedése helyesnek bizonyult. Biztosak vagyunk abban, hogy éppen most, amikor az értekezlet a kulminációs ponthoz közeledik, előtérbe kerül a szocialista országok egységes állásfoglalása szükségességének és fontosságának követelménye. Bármilyen más hozzáállás csak azoknak tehet szolgálatot, akiknek a szemében szálka az európai értekezlet pusztá gondolata is.

Ugyanilyen az álláspontunk a közép-európai fegyveres erők és fegyverzet csökkentéséről folyó tárgyalásokkal kapcsolatban. Ugy fogunk hozzá ezekhez a tárgyalásokhoz, mint a szocialista közösség országainak az enyhülés érdekében tett közös erőfeszítései logikus és törvényszerű folytatásához, amelynek az a célja, hogy a politikai enyhülést kövesse a katonai enyhülés és a leszerelés konkrét előrehaladása is.

Ami viszont azokat a fő problémákat illeti, amelyeknek a megoldásán a mi csehszlovák külpolitikánk munkálkodott és munkálkodik, ezek közül a legnehezebb és legbonyolultabb az NSZK-hoz fűződő viszony szabályozása és rendezése volt. 1972. januárjában a Politikai Tanácskozó Testület legutóbbi értekezletén azzal a kéréssel fordultunk valamennyi testvérpárthoz és országhoz, hogy támogassanak bennünket ebben a kérdésben. E segítség révén az NSZK-val folytatott tárgyalásaink oda vezettek, hogy tavaly decemberben aláírtuk a CSSZSZK és az NSZK közötti kölcsönös viszonyról szóló szerződést, amelyben azt tartjuk a legfontosabb tézisenek, hogy végképp és teljesen semmissé vált a szégyenletes müncheni diktátum. Felhasználok ezt az alkalmat, hogy újból személyesen köszönetet mondjak a megértésért és támogatásért. Az SZKP KB és a szovjet diplomácia mindennapos testvéri segítsége nélkül, a Bolgár Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság és a többi testvéri szocialista ország összehangolt akciói és hatékony szolidaritása nélkül nem értük volna el az NSZK-val a jelenlegi elfogadható jogi rendezést.

A szerződés aláírása eredményeként leraktuk az NSZK-hoz fűződő viszony normalizálásának alapjait. Most más, politikai, gazdasági és kereskedelmi területeket érintő gyakorlati kérdésekről akarunk tárgyalni. Az ellenzék obstrukciója ellenére azt várjuk, hogy ez év júniusában a Bundestag ratifikálja a szerződést. A magunk részéről mi nem reagálunk a szerződés egyes pontjainak az ellenzék részéről történő egyoldalú értelmezésére, hogy ne szítsunk vitát és ne tegyük bonyolultabbá a Brandt-kormány helyzetét.

Látjuk, hogy az NSZK-ban aktivizálódnak a jobboldali erők, igyekeznek kihasználni a belső gazdasági és politikai nehézségeket a Brandt-kormány jelenlegi külpolitikai irányvonala elleni kirohanásokra, amely politika véleményünk szerint a mai napig is megőrzött olyan pozitív vonásokat, amelyeket célszerű felhasználni és továbbfejleszteni közös és együttes általános politikai céljaink érdekében. Egy pillanatra sem kergethetünk azonban ábrándokat. Tudjuk, hogy az NSZK kormányának és ellenzékének politikája - bár mindegyik a maga módján cselekszik - az alattomos ellenség érdekeit fejezi ki, amely saját ideológiai és osztálytörekvéseit igyekszik megvalósítani. E próbálkozások meggyőzésének megbízható útja kölcsönös konzultációk tartása és akcióink összehangoltsága az NSZK vonatkozásában.

Egyik megoldatlan problémánk marad a déli szomszédunkhoz, a tőkés Ausztriához fűződő viszony, amely a múlt év végén elért bizonyos részleges rendezések ellenére még mindig nem mozdult el a holtpontonról, sőt többiben ki is éleződött. Aktívan akarunk dolgozni Ausztriával és kezdeményezően akarjuk bevonni az európai nemzetközi enyhülés folyamatába. Ezért igyekszünk elérni a normalizálódást és a vagyonjogi kérdések számunkra elfogadható rendezését.

Ami a többi nyugati tőkés országgal különösképpen Franciaországgal, Nagy-Britanniával, Olaszországgal és más államokkal fennálló kapcsolatainkat illeti, mi kisebbé más helyzetben vagyunk, mint a többi testvéri ország. A fenti államok továbbra is igyekeznek valamiképpen elszigetelni Csehszlovákiát. Nyilván nem tudják elfelejteni, hogy az 1968-as pozsonyi tanácskozás folytán, amely hangsúlyozta eltökéltségünket a szocializmus ügyének védelmében, meggyőződésünk, hogy az imperializmusnak az az elgondolása, hogy úgynevezett békés eszközökkel először valósítson meg államcsíny egy szocialista országban. Meggyőződésünk, hogy éppen a csehszlovákiai szocializmus megvédéséhez nyújtott segítség az egyik láncszeme a pozitív európai fejlődésnek.

Az imperializmus meggyőződött arról, hogy a szocializmus kész és képes megvédelmezni vívmányait, és az